

953

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷՉ

ԿԱՄ

ԴԻԴՐԸՄԲՈՆԵԼԻ ԵՂԱՆԱԿ

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐՆ

Բ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՐԵՓՈԽԵԱԼ ԵՒ ՅՈՅԺ ՃՈՒԱՅԵԱԼ

ՅՕՐԻՆԵՅ

ԼԵՒՈՆ Ռ. ՇԻՐԻՏՃԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՈՒՍԱՆՈՂ ԽՈՐԷՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

Պալատու

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԳՐԱՏՈՒՆ Պ. ՊԱԼԵՆՅ

1894

Տպար Զ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷՉ

ԿԱՄ

ԴԻԴՐԸՄԲՈՆԵԼԻ ԵՂԱՆԱԿ

ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՐԵՓՈԽԵԱԼ ԵՒ ՅՈՅԺ ՃՈԽԱՅԵԱԼ

ՅՕՐԻՆԵՑ

ԼԵՒՈՆ Ռ. ՇԷՐԻՏՃԵԱՆ

ՆԱԽԿԻՆ ՈՒՍԱՆՈՂ ԽՈՐԷՆԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

ՊԱՐԱՏՈՒ

معارف عمومیه نظارت جلیله سنک رخصتیه طبع او لنمشدر

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԳՐԱՏՈՒՆ Պ. ՊԱԼԵՆՑ

1894

953

ՏՊԱՐԱՆ, ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ

27 Ֆինանսերու Եօգուելու 27

Յ Ա Ռ Ա Չ Ա Բ Ա Ն

Մօս ժամանակի մէջ «ՊԱՐՏԷՁ ՀԱՅ ՄԱՆԿԱՆ» անուն ընթերցարանիս սպառուսմէն քաջալերեալ, այս անգամ Բ. Տպագրութեան կը ձեռնարկեմ՝ Գրավանառ Պ. Պալենց էժ.ի առաջարկութեամբ, որուն թողած էմ ընդ միշտ Տպագրութեան բոլոր իրաւունքս ինչ ինչ պայմաններով :

Սոյն Բ. Տպագրութեան առթիւ հարկ դաւեցի «ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷՁ» անունը սալ գրեցիկիս՝ որ բոլորովին բարեփոխեալ եւ նոխացեալ է :

Չեմ ուզեր ընդարձակ յառաջաբանով մը գովեսցնէր շուայլել գործիս մասին, այլ միայն կը բաւականանամ ըսելով թէ «ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷՁԻՍ» մէջ կը պարունակուին շատ մը բարոյական դասեր, առածներ՝ եւ որ աւելին է Մանկանց անհասկանալի եղած բառերուն նշանակութիւնը՝ իւրաքանչիւր դասի վրայ դրուած. միով բանիւ բոլորովին յարմար դասագիրք մ'է դպրոցական մանկանց համար, եւ կը յուսամ թէ՝ ինչպէս Ա. Տպագրութիւնը նոյնպէս սոյն Երկրորդն եւս պիտի արժանանայ Պատ. Ուսուցչաց ընդունելութեանն՝ որոց մասնաւոր շնորհակալութիւնքս կը յայտնեմ աստանօր :

Եւ իբրեւ երախտագիտական պարտականութիւն մը՝ առ անգուգական բարերարքս Ազգիս՝ Ազնուաւոր Տեարս ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՒ ՄԿՐՏԷՁ ԷՅԷՆՏԻՔ ԷՍԱՆԱՆ՝ ոսկի-ստուերով կը ձօնեմ իւրեանց բարերար անուանց սոյն մատենիկս, մի միայն Գրքիս փառքն աւելցնելու համար :

ԼԵՒՈՆ Ռ. ՇԷՐԻՏՃԵԱՆ

21 սեպտ. 1893
Կ. Պոլիս

Մեծապատիւ

Յակոբ Էֆէնտի Պապապետան

յ' Ասաբազար

Ազնիւ Ռաւոյցիչդ իմ,

« ՊԱՐՏԷՉ ՀԱՅ ՄԱՆԿԱՆ » անուն ընթերցարանիս սուղ ժամանակի մէջ սպառնում են քաջաշէտալ, այս անգամ Բ. Տպագրութեան կը ձեռնարկեմ « ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷՉ » անունով, բոլորովին բարեփոխեալ եւ ճոխացեալ :

« ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷՉ »-ս ինչպէս գիտե՛ք պատասխանեմ մեր ազգային մանկատնայն համար . յոյս մեծ ունիմ թէ՛ սոյն աշխատասիրութիւնս ալ պիտի արժանանայ Պատ. մանկավարժներու ընդունելութեանն՝ որով պիտի քաջաշէտալիմ յապագային նորանոր աշխատասիրութեանց ձեռնարկելու՝ յօգուտ մեր մասնադերս մանկատնայն :

Մնամ խորին յարգանքով

Երախտապարտ սանն Ձեր

18/30 Սեպտ. 93

Պալատ

ԼԵՒՈՆ Ռ. ՇԷՐԻՏՃԵԱՆ

Մեծապատիւ

Լեւոն Էժ. Շերիսճեան,

Սիրելի աշակերտս իմ

ի Կ. Պօլիս

Սիրելիդ իմ Լեւոն

Ազնիւ հպարտութեամբ մը կարդացի շնորհապարտ
սրտէդ բղխած երկտողիկդ, յորում «ՊԱՐՏԷՁ»-իդ մօտ
ժամանակի մէջ սպառումն յայտնելով՝ կրկին տպագրու-
թեան յանձնելդ կ'աւետէիր, բարեփոխեալ եւ ճոխացեալ :
Ո՛րչափ կը հրճուի հոգիս, երբ կը տեսնեմ որ օր քան զօր
ածելով կ'ածի եւ ուռճանալով կ'ուռճանայ 'ի Քեզ այն
հասն մանանխոյ զոր շա՛տ կանուխ ժամանակի մէջ, առիթ
եւ պատեհութիւն ունեցայ սերմանելու մտաւորական
յուրթի անդաստանիդ մէջ :

Կը խոստովանիմ, զի ըստ բաւականին քեզ օգտակար
ըլլալու չափ ժամանակ չ'ունեցայ հոգ, 'ի Կ. Պօլիս, այլ
մարդ իբրեւ իւր գործոց զաւակը մշակած ես ինքզինքդ,
եւ պարապոյ սուղ ժամերդ սիրայօժար նուիրած ես այսօր
մեր տոհմային դաստիարակութեան սրբազան գործոյն :
Ապրի՛ս, ազնիւ աշակերտս :

- Սոյն անդրանիկ երկասիրութեանդ նկատմամբ ան-
նպաստ վճիռ մը չ'ունիմ արձակելու, քանի որ նորա առա-
ւելութիւնն ապացուցեալ է անմիջական սպառմամբն :

Հաստատուն հաւատք ունիմ թէ Պատ. Մանկավարժ. ք
ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷՁդ ալ նոյն արդար գնահատութեամբ ու

սիրալիր ընդունելութեամբ պիտի քաջալերեն, եւ, հզօր
խրախոյս մը պիտի լինին Քեզ, որով բեղմնաւոր միտքդ
պիտի յորդորուի ինքնաբերաբար ծնունդ ու լոյս տալու
նորանոր աշխատասիրութեանց եւ ինքնատիպ երկասի-
րութեանց. ինչ որ պսակ է խոնարհ ուսուցչիդ, եւ պատիւ
ու փառք՝ գործօն կենացդ ու յամառ ջանասիրութեանդ :

Սիրելիդ իմ Լեւոն, այս գրքոյկիդ պէս՝ գիրք մը
հրատարակելու համար ամեն մեծ աշխատանք պզտիկէն
կ'սկսի. ամեն յաջողութիւն՝ արդիւնք է խոնարհ սկզբունքի.
ուստի, երբ շիկնոտ ու երկչոտ, այն ինչ ոտք կը դնես
գրական հրապարակը դողդոջուն, փանաքի տետրակ մը 'ի
ձեռին, գիտցի՛ր որ մե՛ծ ու շա՛տ մեծ գրական հրապա-
րակներու դուռն է որ կը բացուի նոջեւդ : Մտի՛ր անվեհեր.
յաջողութիւնն պիտի ժպտի Քեզ : Քաջալերութի՛ւն :

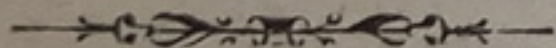
Ողջունելով ի Քեզ փառաւոր ապագայի մը արշալոյսը :

Եմ Ձեր անձնուէր ուսուցիչը

ՅԱԿՈԲ ՊԱՋՊԱՋԵԱՆ

1893 Սեպտ. 25

Ս. Հրեշտակապետ թաղ
ՅԱՍՏԱՐԱԳԱՐ

202

ԽՈՐԻՆ ԵՐԱԽՏԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

Ա. Ռ.

ԱԶՆՈՒԱՇՈՒՔ ՀԱՐԱԶԱՏՔ

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ ԵՒ ՄԿՐՏԻՉ ԷՓԷՆՏԻՔ

ԷՍԱԵԱՆ

ԱՆԶՈՒԳԱԿԱՆ ԲԱՐԵՐԱՐՔ ԱԶԳԻՍ

ՆՈՒԻՐԷ ԽՈՐԻՆ ՅԱՐԳԱՆՕՔ

Հեղինակն

ԼԵՒՈՆ Ռ. ՇԷՐԻՏՃԵԱՆ

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԷԶ

ԴԻԴՐԸՄԲՈՆԵԼԻ ԵՂԱՆԱԿ
ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԳԼՈՒԽ Ա.

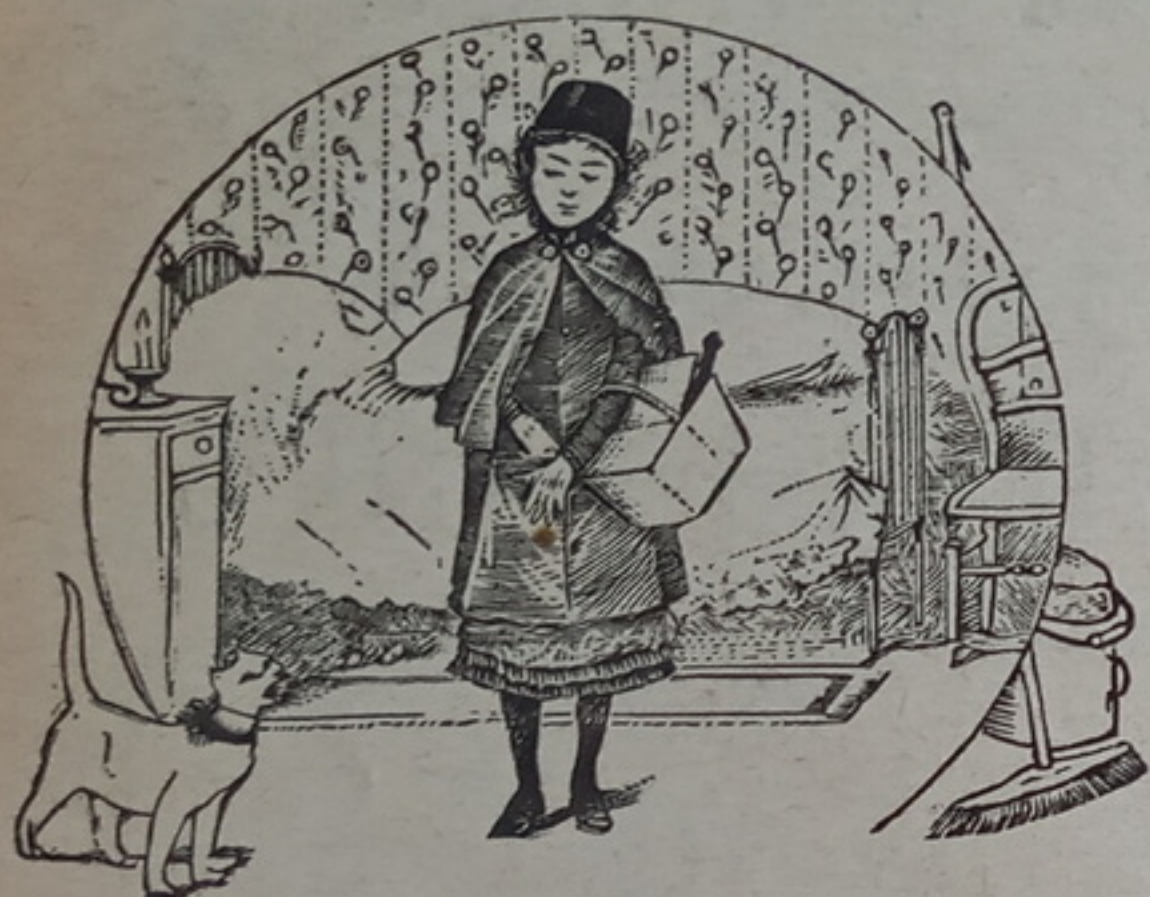
ԴԱՍ Ա.

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՏՂԱՆ

ԲԱՌԵՐ . — Հազիւ , անճազ . — Հանդերձ ,
լաթ , զգեստ . — Մաքրուիլ , թեմիզդէնմիշ ըլլալ . —
Պայուսակ , շանթա . — Սակառ , թեփախ . — Ի ձե-
ռին , ձեռքին մէջը . — Սրահ , մեծ սենեակ . — Տե-
սուչ , վերակեցու . — Խոնարհութիւն , խոհեմ ըլ-
լալը . — Որոշեալ , զատուած . — Հաւաքուիլ , ժող-
վուիլ . — Հնչել , զարնել . — Զանգակ , ջընդըր-
սախ . — Միաբերան , ամենքը մէկ , մէկ բերան :

Դպրոցական տղայ մը եմ , հազիւ ութը տա-
րեկան , առաւօտուն կանուխ ելլելով հանդերձներս

կը հագնիմ, երեսս կը լուամ, կը մաքրուիմ, գլուխս
կը սանտրեմ, „Հայր մեր,“ կ'ըսեմ, օրուան դասս
կը սերտեմ, և ծը-

նողացս ալ ձեռքը
համբուրելով պա-
յուսակ և սակառ-
'ի ձեռին դպրոց
կ'երթամ:

Երբ դպրոցին
սրահէն ներս մտ-
նեմ, Տեսչին խո-

նարհուլթիւն կ'ընեմ, և յետոյ իմ որոշեալ տեղս
կը նստիմ:

Դպրոցական բոլոր աշակերտք երբ կը հա-
ւաքուին՝ Տեսուչը կը հնչէ զանգակը՝ և մենք
ամենքս ալ գլխարկնիս հանած ու ոտքի վրայ ելլելով՝
առաւօտեան աղօթքը կ'ըսեմք միաբերան, այսպէս.

„Հայր մեր որ յերկինս ես, սուրբ եղիցի
անուն քո, եկեսցէ արքայութիւն քո, եղիցին
կամք քո՝ որպէս յերկինս և յերկրի, զհայ մեր

„Հանապազորդ՝ տուր մեզ այսօր, և թող մեզ
„զպարտիս մեր՝ որպէս և մեք թողումք մերոց
„պարտապանաց՝ և մի՛ տանիր զմեզ ՚ի փորձու-
„թիւն՝ այլ փրկեա՛ զմեզ ՚ի չարէն՝ զի քո է ար-
„քայութիւն և զօրութիւն և փառք յաւիտեանս
„յաւիտենից ամէն : ”

Հարցմունք. — 1. — Դու ի՞նչ ես : 2. — Քանի՞ տա-
րեկան ես : 3. — Առաւօտուն կանուխ կ'ելլե՞ս : 4. — Ելլե-
լով ի՞նչ կ'ընես : 5. — Դպրոցին սրահէն ներս մտնելով ի՞նչ
կ'ընես : 6. — Դպրոցական աշակերտք հաւաքուելուն պէս
Տեսուչը ի՞նչ կ'ընէ : 7. — Դուք ի՞նչ կ'ընէք : 8. — Առա-
ւօտեան աղօթքը ի՞նչպէս կ'ըսէք :

ԴԱՍ Զ .

ՍԻՐՈՒՆ ԳԱՌՆՈՒԿՆԵՐԸ

ԲԱՌԵՐ . — Սիրուն, աղւորիկ . — Գառնուկ, պզտիկ ոչխար . — Մարգագետին, դաճ . — Կնճի, գարա աղան . — Հովանի, ռուֆ . — Սրինգ, հովուի փող . — Հաճոյք, զուարճութիւն . — Ճիշդ, ուղիղ . — Հօտ, խումբ ոչխարաց . — Ոմանք, մէկ քանիներ . — Պաշտպանել, պաշտպանութիւն րնել . — Գայլ, խուրս . — Վայրենի, վայրի, կասաղի . — Անասուն, կենդանի . — Կատաղի, կասղած . — Առաջնորդել, քանիլ, առջելը իյնալ . — Փարախ, գոմ ոչխարաց :

Տե՛ս, ի՞նչ սիրուն են սա գառնուկները, որ մարգագետիններուն վրայ ոչխարներուն հետ կ'առածուին, հովիւը նստած է կնճիի մը հովանւոյն տակ և իւր սրինգը հնչեցնելով կ'զբօսնուի :

Մեր տունը որ ճիշտ այդ մարգագետինն դի-

մայն է, ամէն օր կը տեսնեմ որ ոչխարաց հօտեր
կանաչ խոտերուն վրայ կ'արածուին, ոմանք խոտ կ'ու-
տեն, ոմանք մէ', մէ', մէ', կը պոռան. ի՞նչ գեղեցիկ
տեսարան է, տե՛ս, ոչխարաց հօտ մ'ալ անդին կայ,
հոն ալ գառնուկներ կան՝ ու հոն ալ հովիւը իր սրին-
գը բերանը դրած կը չալէ։ Ահա մեր դրացին ալ որ
իւր տղան առած դէպի ոչխարաց հօտը կ'երթայ,
մարդ հաճոյք մը կ'զգայ լսելով հովուին սրինգը՝ որ
իւր ոչխարներուն քով ծառի մը կըթնած կը հնչեցնէ։

Ասանկով առաւօտէ մինչև երեկոյ հովիւը զա-
նոնք կը պաշտպանէ, և չի թողուր որ գայլ մը կամ
ուրիշ վայրենի անասուններ դպչին իւր հօտին, կա-
տաղի շուներ միշտ կը հետեւին ոչխարաց հօտին։

Ահա երեկոյ եղաւ, հովիւը զանոնք կ'առաջնորդէ
իրենց փարախը՝ գիշերը հոն անցունելու համար։

Հարցմունք։—1.—Մարգագետիններուն վրայ արա-
ծուողները որո՞նք են։ 2.—Որո՞ց հետ կ'արածուին։ 3.—
Սրինգ հնչեցնողը ո՞վ է։ 4.—Ո՞ւր նստած է։ 5.—Ձեր
տունը ո՞ւր է։ 6.—Ամէն օր ի՞նչ կը տեսնես։ 7.—Ասոնք
ամէնքն ալ խոտ կ'ուտե՞ն։ 8.—Ուրիշ տեղ ալ կա՞ն ոչ-
խարաց հօտեր։ 9.—Հոն ալ գառնուկներ կա՞ն։ 10.—
Հոն ալ դարձեալ հովիւ կա՞յ։ 11.—Ի՞նչ կ'ընէ։ 12.—Ո՞վ
է դէպի ոչխարաց հօտին գացողը։ 13.—Մինա՞կ էր։ 14.—
Մարդս ի՞նչ կ'ըլլայ հովուին սրինգը լսելով։ 15.—Հովիւը
մինչև ե՞րբ զանոնք կը պաշտպանէ։ 16.—Որոնք կը հե-
տեւին ոչխարաց հօտին։ 18.—Երեկոյ եղած ժամանակ
հովիւը զանոնք ո՞ւր կ'առաջնորդէ։

6 — Ո՛րքան առաւել խոնարհամիտ ըլլաս այնքան ևս առաւել փառք կը գտնես :

7 — Ինքնահաւանութիւնը հոգւոյ աչքի ցաւ մ'է, որով միւս մարդիկը քեզի փոքր կ'երեւան, բայց զարմանալին այն է որ, դուն ալ անոնց առջեւ շատ չնչին բան մը կ'երեւաս :

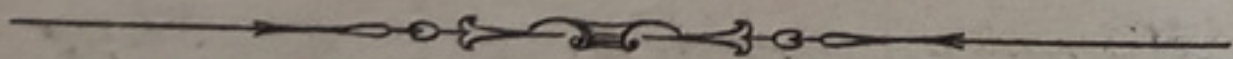

8 — Ով որ իմաստութեան պատուէրները կը սովորի, բայց չկատարէր, նման է այն մարդուն՝ որ

իւր երկիրը կը հերկէ բայց չցանէր :

9 — Ուրիշները քննող բայց իր անձը չճանչցող մարդը կը նմանի անոր՝ որ աւելի ծանօթ է օտար երկրի քան թէ իւր տանը :

10 — Ամենեւին բան մը մի՛ ընելու և գործի մը մի՛ սկսիր՝ առանց մտածելու :

Գ Լ Ո Ւ Խ Բ.

Դ Ա Ս Ա.

Կ Ա Ղ Ա Ն Դ

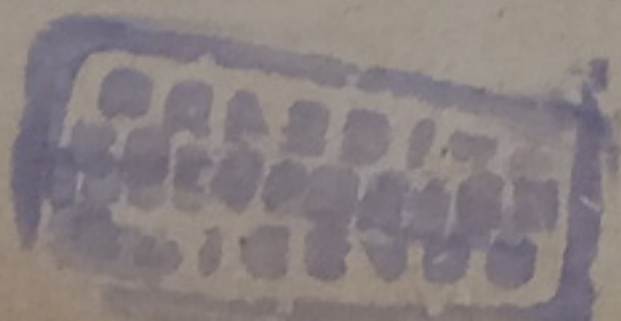
ԲԱՌԵՐ . — Ուրախութիւն, խնդում . — Որով-
հետեւ, ինչու որ . — Արշալոյս, առջի լոյս առա-
ւօտեան . — Մրգեղէն, պտուղի վերաբերեալ . —
Ըստ սովորութեան, ամէն անգամու պէս . — Շնոր-
հաւորեւ, թեպիթ ընել . — Նուէր, ընծայ . — Համ-

ըին դասերը ուշադրութեամբ կը նայէր ու սխալներն
ալ ուղղելով՝ հայրական բարի խրատներ կուտար
նմա։ Այսպէս Աստուածատուր բաւական յառաջա-
ցաւ և իւր դասընկերները գերազանցեց։

Ընկերները՝ որ իրենց նախանձութենէն կրակ
կտրած էին, կ'ուզէին զԱստուածատուր ամէն օր
յանցաւոր ընել ամենաչնչին պատճառներով ու ար-
գելք ըլլալ իւր դասերուն, բայց դպրոցին Տեսու-
չը որ գիտեր այս ամէնը, օր մը իւր քով կանչեց
Աստուածատուրը ու այդ նախանձոտները և հրապա-
րակաւ իւրաքանչիւրին ալ մէկ մէկ բան հարցուց,
Աստուածատուր կատարեալ յաջողութեամբ պա-
տասխանեց, իսկ իւր նախանձոտ ընկերները բոլորն
ալ պապանձեցան, ուստի վճռուելով դպրոցէն՝
բոլոր աշակերտաց առջեւ խայտառակ եղան։

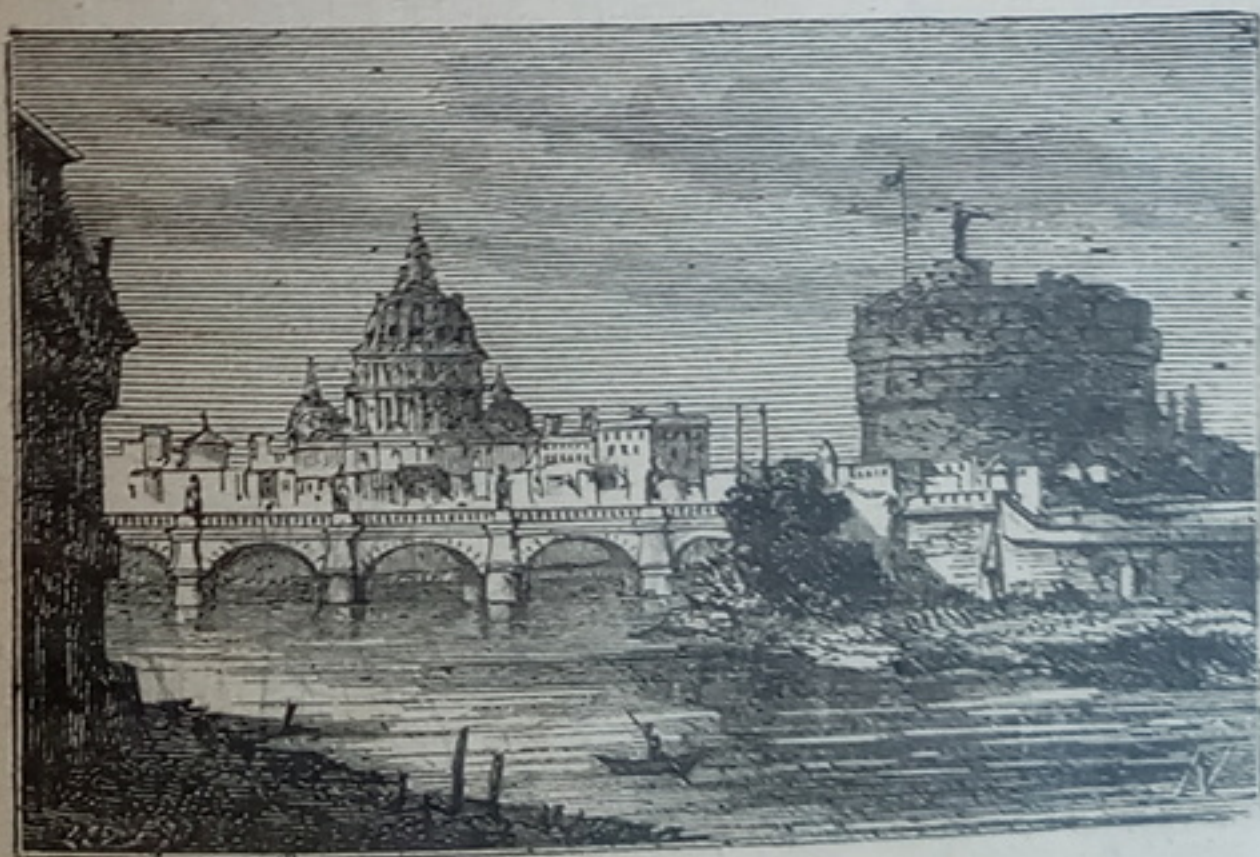
Տե՛ս, Աստուածատուր ի՞նչ աշխատասէր տղայ
է, իւր աշխատանքով բաւական յառաջ գացեր է,
և ինչպէս կարգացիր դասիդ մէջ՝ մէկ քանի կարգ
ալ իւր ընկերներէն անցեր է, ընկերներն որ կը նա-
խանձէին Աստուածատուրին վրայ, հրապարակաւ
խայտառակուեցան, որովհետեւ երբ իրենց բան մը
հարցուեցաւ չը կրցին պատասխանել, բայց Աստուա-
ծատուր քաջ պատասխաններ տուաւ։

Ուրեմն, ո՛վ տղայ, դո՛ւ ալ հետեւէ Աստուա-
ծատուրի այս ընթացքին, և սիրէ աշխատութիւնը,

ուսումը և գիտութիւնը, որովհետեւ դո՛ւ անոնց-
մով պիտի շահիս, և բնաւ մի՛ նախանձիր քու ըն-
կերներաւդ վրայ, այլ նայէ՛ որ դու ալ աշխատելով
անոնց պէս ըլլաս :

Հարցմունք . — 1. — Աստուածատուր ո՞վ էր : 2. —
Քանի՞ երրորդ կարգի ուսանող էր : 3. — Երեկոյնները ուղ-
ղակի տո՞ւն կ'երթար : 4. — Տուն երթալով ի՞նչ կ'ընէր :
5. — Աստուածատուրի ընկերները ի՞նչ կ'ընէին : 6. —
Աստուածատուր իւր ընկերաց վրայ ի՞նչու կը ցաւէր : 7. —
Աստուածատուր ի՞նչ կ'ընէր երբ իւր հայրը շուկայէն վե-
րադառնար : 8. — Հայրը ուսումնական էր : 9. — Աս-
տուածատուր ի՞նչ բանով յառաջացաւ : 10. — Ընկերները
ի՞նչ պատճառաւ բարկացած էին : 11. — Տեսուչը գիտէ՞ր
այս ամէնը : 12. — Նա ի՞նչ ըրաւ : 13. — Աստուածա-
տուր կրցա՞ւ պատասխանել : 14. — Նախանձոտ ընկեր-
ներ՞րը :

Գ Ա Ս Գ .

Մ Ի Հ Ր Ա Ն Ի Կ

ԲԱՌԵՐ . — Անառակ, անհանդարտ . — Սակայն
և այնպէս, բայց . — Դժգոհ, գոհ չլլող . — Դիտ-
մամբ, յատկապէս . — Անցորդ, անցնող դարձող .
— Նոյն պահուն, նոյն ժամուն . — Պառահմամբ,
դիպուածով . — Իրօք, Իրաւ . — Ատեան, հրապարակ .

Միհրանիկ շատ անառակ տղայ մ'էր, թէ՛ դպրոցին և թէ՛ փողոցներուն մէջ ամէն տեսակ անառակութիւններ կ'ընէր, սակայն և այնպէս իւր բոլոր դասերուն մէջ ալ յաջողակ ըլլալով ոչ մէկ դասատու իրմէ դժգոհ էր.

Երեկոյ մը վարժարանի արձակման ժամանակ երբ կարգով տուներնին կ'երթային, Միհրանիկ դիտմամբ կարգէն ետ կը մնար, և գետնէն պզտիկ քարեր ժողովելով անցորդաց կը նետէր՝ առանց մտիկ ընելու կառավարչի խօսքին՝ որ կը պատուիրէր իրեն քաղաքավարութեամբ քալել փողոցներուն մէջ:

Միհրանիկի նետած քարերէն մի՛ն պատահմամբ ծերունի մարդու մը գլխուն եկաւ որ նոյն պահուն անկէ կ'անցնէր, ծերունին կանգ առաւ, և կարգին մօտենալով հարցուց թէ՛ ո՞ր դպրոցին ուսանող էին, և պատասխանն ընդունելով՝ մեկնեցաւ:

Հետեւեալ օրը երբ Միհրանիկ՝ որ արդէն յանցաւոր ըլլալով ատենը կեցած էր, ծերունին վարժարան եկաւ պատմելու համար Տեսչին իւր գլխուն եկածը՝ և խնդրելու համար իրմէ՝ որ այդ անառակ տղուն պէտք եղած պատիժը տրուի:

Միհրանիկ ստացաւ իւր պատիժը, և ամբողջ

Գ Լ Ո Ւ Խ Դ .

Դ Ա Ս Ա .

Հ Ո Ղ Ա Գ Ո Ր Ծ Ը

ԲԱՌԵՐ . — Հողագործ , երկրագործ . — Դաշտ ,
 օշա . — Արօր , սապան . — Ակօս , հերկած ածու .
 — Ակնկալել , յուսացուիլ . — Արդիւնք , բերք . —
 Արտադրել , սալ . — Աշուն , սօն պահար . — Հունձ ,
 բերք . — Ախորժեղի , հանելի . — Մանդաղ , օրագ .
 — Հասկ , հասուն գորենին գլուխը . — Օրայ , թռ-
 քաւ , տէսքէ . — Սայլ , առապա (գորենի) . — Ագա-
 րակ , արս , (շիճթշիթ) . — Կալորայ , կալ , հարման-
 ներ . — Խար , չոր խոս . — Աղօրի , տէյիրմէն . —
 Միասին , մէկտեղ . — Սերկելիլ , այլա . — Հաճար ,
 չալսար . — Գարի , արիա . — Վարսակ , եռալաճ

— Ոսպ, լեւրճիւնէկ . — Լուբիա, ժասուշեսա . —
Ոլոռ, բակշա . — Գետնախնձոր, եհր էշմասը . —
Բանջարեղէն, զեպզեվաթ . — Բանջարավաճառ,
զեպզեվաթճի :

Կը տեսնե՞ս սա հողագործը, որ դաշտին
մէջ կ'աշխատի, դեռ արեգակը չի ծագած՝ իւր

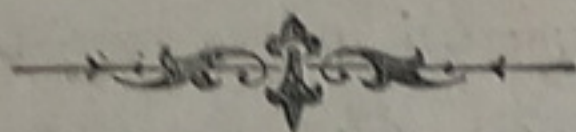
արօրովը զայն կը հերկէ ու
ակօսներ կը բանայ, դաշ-
տին մէջ գտնուած փա-
սակար խոտերը կը ժողվէ՝
որպէս զի չըլլայ թէ՛ հողը
ակնկալուած արդիւնքը
չարտադրէ :

Աշնան մէջ եմք, հունձի օրեր ըլլալուն՝ ախոր-
ժելի և երջանիկ օրեր են, հնձողները դաշտերը
կ'ելլեն ցորենը կտրելու :

Տե՛ս, ո՞րչափ գործունեայ և զուարթ է սա
հնձող մշակը՝ որ միշտ կ'աշխատի, իր մանգաղովը
կը ծռէ ու հասկերը կը կտրէ, տե՛ս, սա ետեւէն
եկողը, նա եւս որայները կը կապէ, յետոյ սայ-
լերուն վրայ դնելով ագարակի կալորայն կը տանի .
հոն զայն լաւ մը կը ծեծէ՝ որպէս զի խարը ցորենէն
զատուի, յետոյ ցորենը աղօրին կը տանին որ ալիւր
ընեն, ալիւրէն ալ հաց կը շինեն :

Մատթէոս որ մեր դասընկերն է՝ այս հողա-
գործին տղան է՝ որ դպրոցէն արձակուելուն պէս

9. — Ի՞նչ ընել պէտք է՞ : 10. — Ի՞նչ պատու դնելը
 փառանկար է : 11. — Տաք կերակուր ուտելէն մէկի ի՞նչ
 փառ կուգայ : 12. — Երբ որ մէկը թռնաւորութի՛ն ի՞նչ
 ընել պէտք է : 13. — Ուրիշ ո՞ր բաները փառանկար են :

ԴԱՍ Ժ.

ՍԵՂԱՆԻ ՎՐԱՅ

ԲԱՌԵՐ. — Ապուր , թան չորպա . — Սկաւա-
 ռակ , պնակ . — Լուացողակ , փաշափրա . — Պատա-
 ռաքաղ , չաթաղ . — Շաքարեղէն , շեֆերշեմէ :

Երբ սեղանն նստած կերակուր ուտես, չըլլայ
թէ՝ բերանդ լեցուն եղած ժամանակ մարդու հետ
խօսիս, որովհետեւ կ'ըլլայ թէ՝ քու դէմդ կամ
քովդ նստողին երեսին կը ցատքէ :

Ապուրը եթէ շատ տաք ըլլայ, բերանովդ մի՛
փչեր, այլ դըգալովդ կամաց կամաց խառնէ որ
պաղի, նաեւ ուրիշ կերակուրներն ալ պաղեցնելու
համար այսպէս ըրէ :

Զըլլայ թէ՝ սկաւառակը բերանդ առնելով
մէջը գտնուած միսի ջուրը խմես, այլ դըգալովդ
խմէ՝, սկաւառակն ալ հացով մի՛ սրբեր :

Մէկ բանի մը համը նայիլ, և յետոյ ուրիշի
մը տալ չը վայլեր :

Եթէ ջուր խմել ուզես, նախ բերանդ սրբէ
լուացողակով, և յետոյ խմէ ջուրը :

Եթէ կերակուր մը ուտես, նայէ որ դըգալը
կամ պատառաքաղը շատ չի լեցնես, որովհետեւ
մեծ անկրթութիւն է :

Հացդ մէկ ձեռքով մի՛ կտրեր, այլ երկու
ձեռքով, ու մէկ մ'ալ խածնելով մի՛ ուտեր :
Կերակուր մը կերած ժամանակդ՝ բերանդ
այնչափ շատ մի՛ բանար :

Եթէ խնձոր մը և կամ ուրիշ պտուղ մը ու-
տելու ըլլաս, առանց դանակով ըստըկելու մի՛
ուտեր, շատ տղաքներ այդպէս կ'ընեն որ մեծ
անկրթութիւն է :

Երբ սեղանի մը վրայ և կամ ուրիշի մը քով
քիթդ վազելու ըլլայ, անդին դառնալով թաշկի-
նակով մը սրբէ։

Մեծ անքաղաքավարութիւն և անկրթութիւն
է, երբ սեղանի վրայ ոսկոր կրծես։

Երբ մէկու մը քով հազալու ըլլաս, անդին
դառնալով բերանդ ձեռքովդ գոցէ։

Երբ ճրագ մը մարելու ըլլաս, չ'ըլլայ թէ՛ քովի
կեցողիդ երեսն 'ի վեր փչես, որովհետեւ մեծ ան-
կրթութիւն է։

Կշտանալուդ պէս սեղանէն մի՛ ելլէր, սպասէ՛
որ ամենուն հետ ելլես, սեղանին վրայէն պտուղ
կամ շաքարեղէն ձեռքդ առած չ'ելլես։

Ո՛վ տղայ, ահա սեղանի վրայ ընելիք պար-
տականութիւններդ, միշտ մի՛ մոռնար քու այս
պարտականութիւնդ կատարել, որովհետեւ ինչ-
պէս որ կարդացիր մեծ անկրթութիւն և անքաղա-
քավարութիւն է։

Հարցմունք. — 1. — Կերակուրով մը բերանդ լեցուն
եղած ժամանակ ի՞նչ ընել պէտք ես։ 2. — Ապուրը եւ
կամ ուրիշ կերակուրները պաղեցնելու համար ի՞նչ ընել
պէտք է։ 3. — Սկաւառակին մէջը գտնուած միսի ջուրը
ի՞նչ ընել պէտք է։ 4. — Այն ո՞ր բանն է որ ընել չի

վայլեր : 5. — Զուր խմել ուղած ատենդ ի՞նչ պէտք է
ընել : 6. — Հացը մէկ ձեռքով կտրելու է : 7. — Եթէ որ
եւ է պտուղ մը ուտելու ըլլաս ի՞նչ ընել պէտք է : 8. —
Եթէ սեղանի մը վրայ եւ կամ ուրիշ տեղ մը քիթդ վա-
զելու ըլլայ ի՞նչ ընելու ես : 9. — Սեղանի մը վրայ ոսկոր
կրծելը ի՞նչ է : 10. — Եթէ մէկու մը քով հազալու ըլլաս
ի՞նչ ընելու ես : 11. — Կշտանալուդ պէս ի՞նչ պիտի ընես :

Վ Ե Ր Զ

